# Egenvård i förhållande till receptförskrivning - Instruktion - Hälso- och sjukvård Region Gävleborg

| | | |
|---|---|---|
| **Titel:**<br>Egenvård i förhållande till receptförskrivning | **Dokumentkategori:**<br>Instruktion | **Omfattning:**<br>Hälso- och sjukvård Region Gävleborg |
| **Dokumentägare:**<br>Enhetschef läkemedelsenheten | **Dokumentansvarig:**<br>Sekreterare läkemedelskommittén | **Beslutsinstans:**<br>Enhetschef läkemedelsenheten |
| **Diarienummer:** | | **Datum för översyn:**<br>Se giltigt t.o.m |

# Syfte och målgrupp

Denna rekommendation är avsedd som stöd för legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal vid rådgivning om receptfria läkemedel. Syftet är att använda sjukvårdens resurser på bästa sätt, samt att främja patienters autonomi, i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och Patientlagen (SFS 2014:821). Rekommendationen utgår från förlaga utarbetad av Nätverket för Sveriges läkemedelskommittéer, LOK.

# Bakgrund

Receptfria läkemedel är enligt Läkemedelsverket avsedda för lindriga sjukdomsbesvär, det vill säga enklare och kortvariga åkommor, där patienten själv kan ställa diagnos och ta beslut om behandling. Det gäller även i de fall patienten fått råd av sjukvården för samma typ av tillstånd.

Legitimerad personal på apoteken kan ge vägledning och behandlingsråd samt bedöma huruvida ett receptfritt läkemedel passar ihop med annan pågående behandling. I ett läkemedels bipacksedel framgår godkända indikationer, men läkemedlet kan i vissa fall vara aktuellt att använda vid andra tillstånd efter bedömning av sjukvårdspersonal.

Om patientens medicinska behov kan tillgodoses med receptfria läkemedel i enlighet med denna rekommendation, bör patienten hänvisas till de alternativen. Det ger patienten större valmöjligheter, kan bli både enklare och billigare för patienten och bidrar till en bättre beredskap vid restsituationer. Receptfria läkemedel har dessutom anpassade förpackningsstorlekar, vilket förebygger onödig kassering av läkemedel och är fördelaktigt för miljön.

Rekommendationer från vården om receptfri läkemedelsbehandling bör journalföras på lämpligt sätt. I Cosmic journalförs sådana råd genom en journalanteckning, samt under fliken *Egenmedicinering* i läkemedelslistan. Patienten kan med fördel få ett skriftligt underlag av rekommendationen att ta med sig till apoteket.

# Rekommendation

Receptfria läkemedel rekommenderas vid två typer av tillstånd:

1. **Kortare sjukdomstillstånd av egenvårdskaraktär**, där den totala användningen inte förväntas överstiga 90 dagar sammanlagt under ett år. Om orsaken till besvären är oklar behövs i regel bedömning innan hänvisning till receptfri behandling är aktuell. Exempel på tillstånd av egenvårdskaraktär är pollenallergi, övergående smärttillstånd, dyspepsi och förstoppning.
    - *Undantag* kan vara planerad behandling, till exempel smärtlindring efter ett ingrepp, eller i de fall där det är extra viktigt att säkerställa behandling.
2. **Långvariga tillstånd som inte beror på sjukdom**, till exempel torrhet i hud, ögon och slemhinnor hos äldre, utan konstaterad sjukdom som motiverar receptförskrivning (såsom eksem, psoriasis, iktyos eller Sjögrens syndrom). Detsamma gäller kosttillskott/vitaminer utan konstaterat bristtillstånd och uppföljning.

- *Undantag* kan vara om tillståndet orsakats av sjukvården, till exempel genom ett kirurgiskt ingrepp eller genom biverkan av ordinerat läkemedel.

För ovanstående tillstånd ska alltså recept i regel inte utfärdas, utan patienten hänvisas till receptfria alternativ. Det gäller även patienter med frikort, barn och asylsökande. Förmånen Kostnadsfria läkemedel till barn eller om patienten har frikort ändrar inte bedömningen av vad som är egenvård och är inget skäl till receptförskrivning.

Undantag från denna rekommendation kan av praktiska skäl göras för patienter med övertaget läkemedelsansvar, såsom hemsjukvård eller särskilt boende. För dessa individer är det i praktiken omständligt att införskaffa receptfria varor.

För dokumentation av receptfri läkemedelsanvändning – använd funktionen Egenmedicinering i Cosmic läkemedelslista.

För lista över preparatval i det receptfria sortimentet se Region Kalmars dokument Receptfria läkemedel - preparatval.pdf (regionkalmar.se).